

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. **Uredništvo in upravištvo:** Kranj št. 170 (Prevcova hiša). — **Naročnina** za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati! Brezumni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin.; za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. — Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavni: „Sava“, Kranj. **Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.**

Že zopet.

Kar smo v zadnjem članku omenjali, se je res pripetilo. Pred durmi imamo tretjo balkansko vojno.

Albanci so napadli Srbijo, zavzeli Dibro, tam so se delili v dve koloni ter napadli Strugo, Rezan, Bitolj ter Kičevo, Gostivar in Skoplje. Srbija, ki je na zahtevo velesil vso armado demobilizirala, ima v teh okrajih le pičlih 2000 mož, ki pa se razdele na razdaljo nad 100 kilometrov. Popolnoma umevno je torej, da so Albanci hipno dosegli uspehe. Srbske posadke so se polagoma umikale in čakajo pomoči od takoj mobiliziranih srbskih divizij Dunava in Morava. Deloma se je tudi srbskim junakom posrečilo ustaviti albansko prodiranje in najnovejša poročila celo pripovedujejo, da so albanske tolpe vseskozi na begu v neprodno albansko gorovje.

Očividno je, da sta napad, o katerem se več ne more govoriti, da je pohod posameznih četašev, nego vojna, ni vzrasel v albanskih glavah. Napad se je izvršil namreč strategično popolnoma pravilno in tako precizno in točno, da je popolnoma gotovo, da ga je organiziral vojaško izvežban častnik. Jako čudno je tudi, da razpolagajo Albanci s strojnimi puškami in Manlicherjevimi repetirkami, katerih si sami gotovo niso mogli preskrbeti v tako kratkem času.

Popolnoma sigurno je torej, da ima v tej nevarni igri kdo drugi prste vmes. In ne bomo se motili, ako sodimo, da izvira napad na Srbijo, deloma iz bolgarske maščevalnosti, deloma iz avstrijskega sovraštva in škodoželjnosti.

Ta sum potrjuje tudi dejstvo, da je avstrijska vlada skupno z italijansko poslala Srbiji svarilo, naj le-ta nikar ne prekorači mej novoustanovljene „samostojne“ Albanije, ker bi v tem slučaju nastali dalekosežni zapletljaji.

In to je začetek zopetnega avstrijskega vmešavanja v balkanske razmere. Človek se mora prijeti za glavo, ako to čita. Radi albanskih mej bodo nastali zapletljaji, ali bolje rečeno: ako si napravi Srbija na mejah mir ter prestopi v to svrhu albanske meje, bomo morali intervenirati.

Tu se iznova ponavljajo bedastoče, kakor jih je uganjal naš zunanji urad skozi deset mesecev, ki so nas pred vso Evropo tako ponižale in ki so docela uničile našo narodno-gospodarsko moč.

Dvanajst mesecev je Avstrija krvavela. 600 milijonov kron smo vrgli skozi okno, 400.000 rezervistov je stražilo naše meje skozi štiri mesece, nad 40.000 rezervnikov je taisti posel opravljal skozi deset mesecev. Vsi ti ljudje so stradali in tudi njih rodbine so stradale doma. Neizrecno gorje je zavladalo sedaj, ko so se rezervniki vrnili, nikjer službe, nikjer kruha, vsa industrija, ki je svoječasno imela vse te delavce v službi, je v stalni krizi ter nima posla. Kljube od vrat si podajajo delavci, ko hodijo povpraševat po delu. Kako strašna je beda, posneti je iz dejstva, da je samo zidarska organizacija plačala zadnje mesece nad 200.000 kron brezposelne podpore. Nič se ni zidalo, ker je bil ves kredit zaprt. Banke ga niso dale, ker so ga hranile za eventuelno vojno. Tekstilna industrija počiva še vedno dva do tri dni na teden, a obenem se poroča o silni podražitvi vseh surovin. In v tem kritičnem času si upa Avstrija napraviti korak, ki ima lahko v prihodnjem trenutku za posledico, da se bodo rezervniki zopet sklicali na meje v tako udobne ubikacije, kjer mrgoli golazni, kjer ni dovolj živeža, kjer ni preskrbljeno niti za oblačila vojakom. In ker ne bo drugega dela, bodo tridesetletni rezervniki zopet tolkli „Marš eins“ ter pomagali albanskim roparjem pestiti to nadležno Srbijo, ki navzlic vsem šikanam še vedno živi ter čimdalje lepše procvita.

In vse to naj bi žrtvovali za fiksno idejo grofa Berchtolda, da brez samostojne Albanije ne more Avstrija živeti. Ko bi vsaj živ krst vedel, kje bomo iz Albanije crpali našo življensko silo. Koder je bilo kaj profitirati, to je že zdavno pobrala Italija in pustila nam je nedostopne gore, razrito skalovje, nerodovitna brda. Ali pa hočemo uvažati one ovce, ki jih Albanec pokrade drugod?

In kako naravnost smešno stališče zavzemata oba kabineta, avstrijski in italijanski. Dočim ne store niti koraka, da bi napravili v Albaniji mir, da se zatre vedno bojevanje in četašenje, se celo

z nekakim veseljem poroča, da upadajo dannadan Albanci na srbsko ozemlje, da z moritvijo in požigom maščujejo zaprtje srbskih trgov. Nedotakljivost meje se potemtakem zahteva le od Srbije. Dočim Albance preskrbljajo z orožjem in streljivom ter jih podpirajo kolikor možno, da spravijo svoj plen v varnost. Naj Srbija vse to mirno gleda. Naj vrže svoje divizije do meje, a korak čez njo nosi znak nevarnih zapletljajev. In če Albanec strelja iz zasede na vas, napravite si mir kakor vam drago, le čez mejo ne smete stopiti, da kaznujete roparja in morilca! In če vzdržava Srbija 100.000 vojakov ob meji, kaj nam to mar. Zavzeli smo se za samostojno Albanijo in naša čast zahteva, da ne stopi srbska opanka čez meje tega tako „samostojnega“ stvora. Res, jako komodno stališče.

A ne samo, da se Srbiji na ta način naravnost onemogoča napraviti mir in red ob svojih mejah, naši ofizijozni napravljajo Srbijo naravnost odgovorno za te balkanske upade. Podtika se Srbom, da so nalašč provocirali te upade, da bi potem tem lažje zasedli še nekaj ozemlja samostojne Albanije. Večje gluposti si človek sploh ne more misliti. Ko je Srbija imela še zasedene nekatere kraje v Albaniji, so velesile zahtevale, da se srbska armada umakne. In res je le-ta takoj demobilizirala ter odpoklicala v albanskem ozemlju se nahajajoče čete.

Ministrski predsednik Pasić in vrhovni poveljnik general Putnik sta oba na dopustu in baš v tem trenutku naj bi Srbija začela agresivnosti. Taka logika se more pač le poroditi v glavi našega pravličarja v zunanjem uradu, gospoda Kanye.

Srbska vlada je tudi takoj zavrnila te časnikarske napade ter izdala komunikate, v katerem pravi:

„Da ima Srbija odkrito voljo živeti v miru in respektirati voljo velesil, dokazuje dejstvo, da je Srbija celo svojo vojsko takoj demobilizirala, kar bi se gotovo ne bilo zgodilo, če bi bila imela Srbija kake skrite namene. Mogoče, da bi Albanci sploh ne bili vdrlí na srbska tla, če bi bila Srbija zasedla svoje meje z močnimi vojaškimi posadkami. Prepričanje, da bodo velesile skrbele za mir,

PODLISTEK.

Izlet v Egipt.

Popotni in zgodovinsko-kulturni utisi.

Zelo zanimive so tudi verske slovesnosti ter šege in običaji moslimov.

Glede prvih je težko natančno napovedati, kdaj se po našem kledarju vrše, ker štejejo mahomedanci, kakor že omenjeno, po luni svoja leta, razdeljena na 12 mesecev, katerih prvi, tretji i. t. d. imajo po 29, drugi, četrti i. t. d. pa po 30 dni, tako dokončajo svoje leto 11—12 dni pred našim. Po tem, da se mesec Ramadan vsaj začasno krije z našim avgustom, bo možno približno napovedati za zdaj čase verskih slavnosti pravovernih.

Meseca moharrema (prvega mohamedanskega meseca, začasno našega decembra) se slovesno praznujejo prvi deseti dnevi, med njimi najbolj poslednji, ker sta se tedaj baje znova našla iz raja izgnana Adam in Eva in je Noe zapustil svojo ladijo. Svet je ta dan zlasti Šiitam, kajti tedaj so umorili prerokovega vnuka Kosejna. Okoli njegove džamije v Kajiri se točasno vsako leto ob 8. uri zvečer odigrava prav orijentalški spomin na čast mučenikovo. Belo oblečeni Perzijci hodijo v sprevodu okoli mošeje in se bijejo v znamenje žalosti z ostrimi meči tako silno v čelo, da jim kri curkoma lije po obleki. V procesiji vodijo tudi dva dečka na konjih, predstavljajoča

Hasana in Kosejna v belih oblekah, prepojenih s krvjo. In krik in grožnje ter prošnje za maščevanje za nedolžno prelito kri! Kdor hoče videti islamski fanatizem, ima ondi dosti prilike. Pa tudi Suniti praznujejo označenih deset dni s tem, da razdeljujejo miloščino, si nabavljajo amulete (predmete, s katerimi preganjajo nesrečo), matere nosijo otroke po ulicah, jim všivajo v čepice novce itd.

Koncem drugega, ozir. začetkom prihodnjega se vrne karavana (božjepotniki). Jezdici naznanjajo njen prihod, nakar jim gre ljudstvo nasproti, marsikdaj do 3 dni daleč. Ob prihodu se vrši slavnosten sprejem z godbo in drugimi ceremonijami. Karavana se vrača skozi Raben Maso (zmagovalčeva vrata), na čitadel jo pozdravi 12 strelcov iz topov, nakar se počasi pomika skozi Rabel Vezir v čitadelo samo, kar traja do 2 uri. Ondi je razhod.

Začetkom februarja (Rati el anwal) se praznuje rojstni dan prerokov. Glavno slavlje je v noči od 11.—12. Mesto je razsvetljeno, derviši hodijo po dnevu z zastavami, po noči pa z lučmi okrog. Ljudstvo se zbira okoli pripovedovalcev, ki po tisoč in enkrat pripovedujejo pravljice iz tisoč in ene noči, šaljivcev, krotilcev kač, glumačev itd.

Svoječasno se je priredila 12. imenovanega meseca verska slovesnost Dose, t. j. jahanje čez na tleh ležeče dervise, kojoj slavnost je odpravil kediv Teofik. Mesto tega se vrše obhodi šejhov in čitajo molitve v Kedivskem šotoru.

Zelo slovesno se obhajajo v sušcu tudi praznik rojstnega dneva Kosejna. Slavnosti trajajo do 15 dni in 14 noči, čita se koran, mesto je razsvetljeno.

Huda pokora za moslimana je mesec ramadan, ki se začne, kakor hitro se opazi mlada luna. Cel mesec je po dnevi strogo prepovedan vžitek vsakoršne jedi ali pijače, da, celo duhana. Tem razuzdaneje življentje je ponoči. Najsvetejša je noč pred 27. ramadanom. To noč je Bog baje poslal koran k preroku, angeltji prihajajo k vernikom, blagoslavljajo jih, vrata nebes so odprta.

Za tem postnim mesecem se vrši praznik veselja, znan pod turškim imenom Bajram. Vse se raduje, da je konec posta in kaže to veselje s tem, da obdarujejo stariši svoje otroke, gospodarji svoje posle, prijatelji se objemajo in obiskujejo, podkralj sprejme visoke činovnike in diplomatski zbor.

Najlepša slavnost muslimanska je odhod romarjev v Meko, kake 3 tedne po Bajramu. Okoli trga Rumele se zbira karavana obdana od nešteti gledalcev, vsi v slavnostnih oblekah, ženske v največjem sijaju. Tudi dame v haremih smejo ta dan ugoditi svoji radovednosti in pazljivo oko zapazi med odprtimi zamreženimi okni marsikatero krasotico. Pred romarji je postavljen za dostojanstvenike krasen šotor iz rudečega baržuna obšit z zlatom. Na čelu sprevoda jezdijo vojaki, za njimi dromedarji, ogrnjeni s pisanimi preprogami,

da bodo zajamčile v Albaniji sami mir in red, je storilo svoje, da so ti zadnji dogodki Srbijo presenetili. Dokler so imele srbske čete albansko mejo zasedeno, je vladal tam popolen red in mir. Ko pa je vlada potegnila svoje čete nazaj, je zopet zavladala anarhija. Vsak se še spominja, da so bili Albanci med srbsko okupacijo mirni, deloma celo prijazni. Da temu sedaj ni več tako, je smatrati dokaz, da so Albance njih voditelji in njih zaplečniki nahujskali v politične svrhe proti Srbom. Sploh je neresnično, da bi se bili dvignili Albanci, ki živijo na srbskih tleh, proti srbskemu gospodarstvu. Srbski Albanci so tudi sedaj mirni in lojalni, izvzemši seveda nekaj poedinih slučajev. Da so Albanci upadli na srbsko ozemlje in poskusili organizirati prav zato vojno, je nadalje dokaz za to, da se jim ni posrečilo povzročiti vstaje na srbskih tleh in da v Srbiji živijo Albanci nimajo veselja seči za Albance onkraj srbskih mej v ogenj po kostanj. Končno so vse vesti o kakih srbskih grozovitostih popolnoma zlagane.

Na najboljšem potu smo torej, da si s svojo nepremišljenostjo nakopljemo novih skrbi. Ravno kar naj bi se bila začela avstrijsko-srbska trgovska pogajanja, ki naj bi bila odprla pot naši industriji. Saj je zato že skrajni čas. Naša zavezništva Nemčija nas je itak v vsem prehitela. Ravno zadnje dni so ustanovili nekako balkansko banko, ki naj bi imela zastopstva v vseh albanskih mestih, da tako podpira nemško trgovino in obrt.

V Avstriji pa porabimo vsako, tudi najmanjšo priliko, da delamo Srbiji sitnosti in da netimo sovrastvo do nas vedno na novo.

To pa je pravzaprav avstrijska specijalitet. Vedno igrati visokega gospoda, vedno le ukazovati ter povzdigovati naš nesrečni prestiž v deveta nebesa. In naj doma vse vrag vzame, samo da se na zunaj pokažemo, da smo velevlast, da se nas mora upoštevati, da lahko, če treba, tudi s sabljo zarožljamo.

Da pa so take razmere nevzdržljive in da mora priti do preosnove naziranja kaj je državi in ljudstvu koristno, je očividno. In čimbolj se oficijelni faktorji temu upirajo, tem sigurnejši in tem prej pride čas, ko se to zvrši. Breme, ki jih ljudstvo nosi, so tako težka, da jih jedva še zmore in do grla siti so avstrijski narodi vednega vznemirjenja in vednega rožljanja s sabljo.

Mir za vsako ceno in plodonosno pospeševanje domače trgovine naj bo edini smoter naše vlade.

Deželni zbor.

V seji dne 30. septembra so klerikalci vložili zanimivi poročili: poročilo o združitvi občine Spodnja Šiška z mestno občino ljubljansko in poročilo o zakonskem načrtu glede izpremembe, oziroma dopolnitve nekaterih določb občinskega reda in občinskega volilnega reda za vojvodino kranjsko in stolno mesto ljubljansko.

Oba predloga sta posledica strahu klerikalne večine, da bi vendarle lahko izgubila gospodarstvo v deželi.

Spodnja Šiška ima po pretežni večini same napredne in socialnodemokratske volilce. In ker

noseči zveznje palmovih vejic, na katerih so nasajene pomaranče. Ta raznobarna procesija je razdeljena v več oddelkov, pred vsakim koraka (ne preblaglasna) arabska godba; v oddelkih nosijo velike nosilnice, za njimi pa stopajo voditelji romarjev s spremljevalci, nato božjepotniki sami, katerim sledijo derviši z razpetimi prapori in naposled nosi dromedar mahmal, neko leseno zgradbo v podobi piramide, ogrnjeno s pisanimi dragimi preprogami, simbol kraljevskega dostojanstva. V notranjosti je mahmal večinoma prazen, zunaj ga označujeta dva zvezka koranova. Med grmenjem topov odhajajo romarji v sveto mesto.

Ne pravzaprav verski, pač pa zelo starodavni, so prazniki Nilovi. Slovesno se praznuje noč med 17. in 18. julijem, zvana leleten nukta, noč kapljice, ker baje pošlje to noč Bog kapljico v Nil, ki provzroči narast reke. Cela Kahira se zbira na obrežju veletoka in delajo se različna praznoverja, ki izvirajo deloma še iz časa faraoncev. Počasi narašča Nil in ko doseže gotovo visočino (okoli 3 julija), hodi po mestu oznanjevalec Nila v spremstvu nekega dečka in oznanjuje glasno, koliko je bil narastel. Znamenit je bil svoječasnno dan, ko so predrl niške nasipe (sredi avgusta), ki se je obhajal z razbrzdanim veseljem. Ta dopoldan je sicer z napredujočo tehniko odpadel, toda ljudstvo si kljub temu svojih starih praznikov ne pusti vzeti, ter se zabava kakor v prejšnjih časih.

Omenil sem preje, da je islam povzel mnogo predpisov iz krščanstva in judovstva. Poslednjemu je pripisovati tudi običaj obrezovanja dečkov, ki se vrši v 6. ali 7. letu starosti. Da odvrnejo po-

je ta občina v Šušteršičevem državnozbornem volilnem okraju, bi lahko neugodno vplivala na izid volitev.

Občinske volitve se vrše sedaj vsake tri leta. Ker pa se je bati, da bi v prihodnjih treh letih klerikalci izgubili večino občin, zato predlagajo sedaj klerikalci, naj se poslovna doba občinskih zastopstev podaljša na — 6 let.

Zanimiv je tudi predlog glede Ljubljane. Nasvetuje se med drugim to-le:

„Osebe, katere so, ne da bi bile poprej posedovale davku podvrženo neprimičnino, potom razkosanja posameznih parcel pridobile dele tistih edinole v ta namen, da bi s tem pomnožile število volilnih upravičencev, nimajo volilne pravice, vendar samo v toliko, v kolikor bi jim iz take pridobitve nastala nova volilna pravica. Ako so te osebe na podlagi drugega pravnega naslova upravičene voliti, ostane njihova volilna pravica iz tega naslova nedotaknjena in tudi njih izvoljenost neprikrajšana. Parcelni deli, ki so bili pridobljeni po zmislu predstoječega odstavka, se pri napravi volilnih imenikov toliko časa sploh ne vpoštevajo, da se združijo z drugo davku podvrženo neprimičnino, katere posestnik je upravičen voliti.“

Dež. glavar naznanja, da je došel dopis dež. vlade, da lovski zakon ni dobil najvišje sankcije.

Nato se začne debata o Završnici. Poročilo sta brala inž. Gailhofer in Sernec tako tiho in nerazložno, da ni bilo mogoče slediti njih izvajanjem.

K besedi se oglasi posl. Ribnikar, ter temeljito pojasnjuje nerentabiliteto električnih naprav na Završnici. Za Završnico bo treba investicijskega kapitala okroglo 1 milijon 550.000 kron. Za uslužbenec bo treba izdati letno 18.000 kron. Za obrestovanje investiranega kapitala je treba računati 77.000 kron K, za amortizacijo tudi 77.000 kron. Za popravila in vzdrževanje električne naprave je treba računati 15.000 kron. Od električnega toka bo lahko dežela oddala kvečjemu na dva prebivalca po 1 žarnico, to je okrog 14.000 žarnic. Vseh stroškov po rentabilitetnem računu bo 193.000 kron, torej bo letnega primanjkljaja okroglo 93.000 kron. Ta primanjkljaj pa bo sprva še večji, ker se ne bo takoj oddalo 14 tisoč žarnic. Kar se tiče uporabe elektrike v obrtne in industrijske svrhe, je treba naglašati, da bi deželni električni tok stal 148, tok, proizvajan po Diesel-motorju pa samo 95, torej je ta tok veliko cenejši, kakor deželni.

Posl. Jarc je nato zopet začel z osebnimi žalitvami, pri čemur so mu njegovi klerikalni kolegi po možnosti pomagali. A vzlic temu jih dež. glavar dr. Šusteršič ni poklical k redu.

Dr. Triller pojasnjuje, da je Završnica v resnici skrajno nekonstantna ter variira njena kapaciteta od 1450 do 435 konjskih sil. Te nekonstantnost hoče dežela izenačiti z akumulacijskimi bajerji. Toda izvedenci trde, da tudi ti bajerji ne bodo zadoščali in da bo kljub njim slej ali prej potrebna in neizogibna kalorična rezerva. Zgradba bajerjev in pa eventualna parna rezerva bodo pa napravu podražile že na licu mesta do pogube in trajne nerentabilitete. — Priporoča še enkrat svoj predlog, da se izvoli mešana komisija, ki bi objektivno preizkala vso zadevo.

Nato se zopet začne repenčiti dr. Lampe, na kar se seja prekine.

zornost od obreznega ga oblečejo v žensko zelo okrašeno obleko, mu zakrijejo z rutico napol obraz, ga posadi na konja, oziroma več skupaj v kočijo in vodijo v slovesnem sprevodu po mestu. Spredaj koraka brivec, ki mu poverijo „operacijo“ z godci, še pred njim pa brivski pomočnik z znaki svoje obrti.

Z deklicami ne čakajo dolgo, temveč jih pmože že v 10. — najpozneje v 13. letu. Posredujejo stariši, oziroma sorodniki in srečni ženini ne vidi neveste preje nego pri poroki. Z doto je pa čisto drugače nego pri nas; plačati jo mora ženini in sicer znaša svota pri srednjih razmerah 600 do 1000 K pri devicah, pri vdovah manj. Vsaj tretjina zneska, za katerega — kakor pri nas — pošteno „glijajo“, more ženini takoj položiti v roke nevestinih staršev, ena tretjina pa ostane ženi za slučaj nesporazumne ločitve ali moževe smrti. Ko je vse dogovorjeno in napoči poročni dan, peljejo nevesto v slovesnem sprevodu v kopalnišče. Najprej godci s hoboami in bobni, potem v parih oženjene znanke in sorodnice nevestine, naposled deklice, za katerimi pride še le nevesta pod svilenim, spredaj odprtim baldahinom. Za njo zopet neusmiljeno kričava godba. Če pomislimo še na kričanje žensk pri tem sprevodu, si umetniški užitek te procesije vsak lahko predstavlja. V enakem sprevodu vodijo nevesto tudi na ženinov dom.

Znameniti so tudi pogrebni obredi. Mrtveca pokopljejo, če je umrl zgodaj zjutraj, še tisti, drugače drugi dan. Truplo umijejo in oblečejo v belo ali zeleno srajco, učitelj zmoli nekaj koranovih sur, domači in naprošene ženske žalujejo in jokajo nad

Pri popoldanski seji se inž. Gailhofer zagovarja. A svojo izjavo čita tako tiho, da se razume le, da bo „Završnica hidrografičev fenomen“. Sledil mu je inž. Sernec, če mogoče še tišje.

Posl. Ribnikar hoče odgovor na sledeča tri vprašanja.

1. Koliko znaša investicijski kapital? 2. Ali bo ta kapital večji kakor 1.500.000 K, kot sem jaz navedel? 3. Ali bodo letni stroški za Završnico stali manj kakor 20.000 K?

Dež. glavarju Šušteršiču je čas dež. uradnikov predrag, da bi se ukvarjali s temi vprašanji.

Nato se je dr. Trillerjev predlog odklonil. Sledijo predlogi, da se raznim občinam dovoli pobirati nad 100% občinske doklade.

Posl. Žitnik poroča o računskem sklepu melioracijskega zaklada.

Posl. dr. Triller kritikuje ostro a pravično klerikalno gospodarstvo v melioracijskim fondom. Iz njegovega strogo stvarnega govora je razvidno, da je melioracijski fond posodil dež. zakladu okoli 4 in pol milijona kron, katero svoto le ta sigurno ne bo mogel nikoli vrniti. Treba bo novih posojil in tako se bo trajno obremenil dež. zaklad.

Dr. Krek zavrača trditve, da klerikalci upravljajo denar. Med njegovim govorom je oddal dr. Šusteršič predsedstvo svojemu namestniku.

Dr. Gregorič stavi v imenu finančnega odseka predlog, da se da „Društvo za varstvo vajecev“ letno podporo. Predlog se sprejme z klerikalnimi glasovi.

Slede predlogi o asanaciji financ javnih bolnišnic v Krškem, Novem mestu in Postojni, kateri se sprejmejo.

Nato utemeljuje posl. dr. Tavčar nujnost predloga o izboljšanju učiteljskih plač. Nujnost je bila proti glasovom naprednih poslancev odklonjena.

Dež. glavar odgovarja na interpelacijo posl. dr. Novaka, da se deželni zakonik označi na prvem mestu v slovenščini. Zadeva je stvar vlade. Nato se zaključí seja.

Seja dne 2. oktobra 1913.

Posl. Ciril Pirc je vložil sledeči dve interpelaciji:

1. Visoki deželni zbor skleni: C. kr. deželna vlada se pozivlja, da napravi pri c. kr. osrednji vladi nemudoma vse potrebne korake, da se čimprej podržavi c. kr. poštni in brzojavni urad v Kranju.

2. Poroča se, da so se pri gradbi železobetonkega mostu čez Sušico na progi nove kolo-dvorske ceste Skofja Loka — Trata ustavila betonska dela baje radi uporabe slabega cementa, odnosno slabe betonske zmesi, koje trdnost niti zdaleka ne odgovarja tozadevnim predpisom c. kr. ministrstva za javna dela. Podpisani vprašajo gosp. deželnega glavarja, če je ta vest resnična, in v tem slučaju, kaj namerava ukreniti, da se zasigura solidna izvršitev napominanega mostu.

Posl. Zabret poroča o izpremembi zakona o občinskih posredovalnih uradih. O pobiranju kanalske pristojbine v Ljubljani je poročal posl. Jarc. O brzovlaku Jesenice — Ljubljana je poročal posl. Povše. V debato je posegel tudi posl. Pirc, ki je

truplom. Pogreb se vrši slovesno. Na čelu mrtvaške procesije korakajo slepci, šest ali več po številu, moleč fetvo, nakar sledijo moški sorodniki umrlega, za njimi dečki, pojoč neko pesem hažrije, ki popisuje vesoljno sodbo. Eden med njimi nosi tudi prepise korana pod palmovimi vejicami. Rakev nosijo z obrazom mrličevim naprej prijatelji pokojnika. Za njo sledijo žalujoče ženske z razpletenimi lasmi, glasno jokaje in kriče, še bolj zadaj pa naprošene žalovalke, ki s plačočim glasom kličejo pokojnika, opisujoč vse njegove dobre lastnosti. Ne redko se sliši nazivanje: Ti moja kamela, spomin — na koristi te prepotrebne živali. Truplo nesejo v tisto džamijo na katere svetnika imajo največ zaupanja in od tod na pokopališče, kjer jo pokopljejo z obrazom proti Mekki.

V sprevodu lahko spoznaš domače ženske in sorodnice po tem, da nosijo znamenje žalosti okoli glave zavezan in spodaj zavozljan trak večinoma modre barve. Moški ne nosijo nobenih znakov in tudi ne žalne obleke. Pogrebov bogatinov se udeležijo mnogokrat tudi derviši z zastavami, v sprevodu vodijo najljubšega konja pokojnikovega in bivola, katerega žrtvujejo na čast pokojnikovo na grobu, meso pa razdele med reveže.

Obzidani grobovi, v katerih mrtvec leži, so precej visoki, tako da more pokojnik sestiti, ko ga v prvi noči po pokopanju sprašujeta angelja Munkar in Mekir. Iz tega se je razvila v nekaterih muslimanskih deželah tudi naveda pokopavati zamrle sede.

Toliko se mi je zdelo vredno pripomniti v svrhu razumevanja mojih lastnih utisov, s katerimi se hočem pečati v naslednjem.

toplo priporočal predlog, da se c. kr. železniško ministrstvo pozivlje, naj vsaj s 1. majem 1914 vozni red brzovlaka Jesenice — Ljubljana izpremeni v toliko, da se bo ta vlak ustavljal tudi na postaji Škofja Loka.

O dovolitvi za pobiranje nad 20% doklad za cestne namene je poročal posl. Povše in predlagal: okrajnim cestnim odborom na Bledu, v Cirknici, v Črnomlju, v Ilirski Bistrici, v Kamniku, v Kočevju, v Kranju, v Krškem, za Ljubljansko okolico, v Logatcu, v Ložu, v Metliki, v Novem mestu, v Radečah, v Radovljici, v Ribnici, v Škofji Loki, v Trebnjem, v Trzinu, v Vel. Laščah, na Vrhniki, in v Žužemberku, ki so dokazali da z 20% okrajno cestno doklado ne morejo izhajati, se dovoli za l. 1913. pobiranje, 30, 25, 40, 33, 25, 30, 24, 39, 26, 40, 40, 30, 24, 25, 30, 50, 40, 22, 30, 50, 36, odnosno 50% doklade na vse neposredne davke z dokladami vred razen osebne dohodnine. Predlog je bil sprejet brez debate.

O vladni predlogi glede dopolnitve zemljiških knjig je poročal posl. Muley. K temu predmetu je govoril iz pravniškega stališča dež. sodni svetnik Šturm.

Pri popoldanski seji je odgovoril dež. predsednik baron Schwarz na interpelacijo posl. Ribnikarja glede navodila deželnega odbora na župane, kako imajo sestavljati porotne imenike. V debato so posegli Demšar in dr. Novak, ki predlagata, da se o odgovoru otvori debata, kar se je sprejelo.

To priliko je porabil dr. Krek, da je zabavljajl čez porotnike. Opletel je v svoj govor tudi gđc. Kamilo Theimer in sicer na tako neokusen in podel način, da bi človek ne verjel tega od katoliškega duhovnika. K debati so še govorili M. Novak, katerega je Šusteršič vedno prekinjeval, dr. Pegan, grof Barbo in Lampe.

Nato se je sprejelo več predlogov upravnega odseka.

Glede drž. policije v Ljubljani je poročal dr. Pegan in predlagal, da se osebne zadeve c. kr. policijskega ravnateljstva v Ljubljani podredijo pristojni deželni politični oblasti.

Posl. dr. Novak je utemeljeval svoj nujni predlog, da se ustanovi za Kranjsko posebna delavska zavarovalnica, na kar so se sprejela še nekatera finančna poročila.

Seja dne 3. oktobra 1913.

Začetkom seje je vložil poslanec Gangl in tovariši interpelacijo radi zadnje konfiskacije Slovenskega Branika. Potem ogovarja dež. predsednik baron Schwarz na interpelacijo glede gasilskih podpor in pravi, da vlada tu nima nikake ingerence.

Poslanec Ribnikar utemeljuje svoj nujni predlog o ustanovitvi slovenske šole v Kočevju. Nujnost je bila sprejeta.

Potem se nadaljuje proračunska debata. Prvi je označil dr. Triller v krasnem govoru stališče narodno-napredne stranke proti proračunu in vladajoči stranki. Za njim govori Lampe, ki samoposebi umevno brani strankarsko postopanje klerikalcev.

Končno se oglasi k besedi dr. Tavčar ter v temperamentnem govoru nekoliko obračuna s klerikalci in vlado. Sredi govora ga dež. glavar prekine ter mu ne pusti govoriti o garanciji dežele za klerikalne zavode. Dr. Tavčar se temu uklone ter govori o kompromisu, ki ga je leta 1909. sklenila s posredovanjem vlade napredna stranka s klerikalno. V tem kompromisu se je določilo, da se volilni red za mestne skupine ne bo spreminjal. Toda tega kompromisa se ni držala nasprotna stranka, a tudi vlada ne. Pri onih kompromisnih pogajanjih je bil navzoč tudi baron Schwarz in tudi o njem se mora reči, da ni ostal — mož-beseda. Nadaljuje svoja izvajanja je razpravljajl o nasprotstvu deželnozborske večine proti Ljubljani in o klerikalnem preganjanju učiteljstva, ter končno zaklical klerikalni večini: „Ako boste nadaljevali s tako politiko, boste neizogibno propadli, ako ne fizično, pa boste čisto gotovo propadli pred svojo vestjo, ako je sploh še kaj imate!“

Nato se seja ob 1. uri opoldne prekine.

Pri popoldanski seji je dež. glavar dr. Šusteršič podal izjavo glede kompromisnih pogajanj za nov deželnozborski volilni red z ozirom na izvajanja dr. Tavčarja.

Potem se je nadaljevala in rešila proračunska debata.

Prihodnja seja bo prihodnji četrtek.

POLITIČNI PREGLED.

Tretja Balkanska vojna.

Albansko prodiranje je ustavljeno in na vseh krajih, kjer je prišlo do bojev med Srbi in Albanci, so bili Srbi zmagoviti. Pri Legrunovu so se morali Albanci umakniti. Pri Kičevu in Strugi trajajo obupni boji naprej. V Dibro je dospelo 5000 Albancev iz Elbasana. Tudi pri Dijakovici in Prizrenu so bili Albanci krvavo zavrtnjeni. Pri Mavrovu samem so imeli Albanci nad 1000 mrtvih. Ojačene srbske čete so začele napredovati na vseh straneh proti Arnavtom. Arnavti so imeli pred Gostivarom 4 topove in nekaj mitraljev, toda

brez uspeha. Pri Vrutaku (zahodno od Gostivara v gorah) se je vnela ljuta bitka z albansko premočjo, vendar je srbska artilerija Albance popolnoma porazila. Arnavti so prodirali proti Kičevu. Srbi pa so jih zadržali pri kilometru 15. Srbi so jih nato pognali nazaj do Izvora. Iz Kičeva je šlo proti Arnavtom v boj 150 srbskih četašev proti selu Zajaci. Srbi so pritisnili za Arnavti, ki so prodirali proti Ljumi ter zavzeli obvladajoče pozicije, nakar so odbili nadaljne prodiranje. Pri Mavrovu so imeli Arnavti 6 topov, Srbi pa so Arnavte razpršili. Od Mavrova prodirajo Srbi proti Žirovnici iz Kičeva pa proti Dibri. Pri Mavrovu so Srbi zopet uplenili en srbski top izmed onih dveh, ki so jih Arnavti vzeli pri Piskopeji. Danes je bila mobilizirana drinska divizija prvega poziva. Albanci so bili pri Ohridi popolnoma poraženi. Srbske čete so jih obkolile in ker se Albanci niso hoteli udati, so Srbi vse postrelili. Pri Dibri se nahaja še okrog 10.000 Albancev. Srbom se do sedaj še ni posrečilo jih zajeti. Ta albanski oddelek ima tudi topove in strojne puške in poveljuje temu oddelku Isa Boljetinac.

Podrobna poročila o bojih na srbsko-albanski meji so strahovita. Zlasti strahovita je bila bitka v Debru. Albanci so mesto zasedli ter so se branili z brezprimerno divjostjo. Srbi so morali zavzeti hišo za hišo in še, ko je Albancem zmanjkalo streljiva, so se ti naravnost obupno branili s sekirami. Ko so se morali Albanci začeti umikati, so razdejali in požgali hiše. V ulicah je divjal boj od moža do moža. Ko so Srbi končno zasedli mesto, so bili izgubili že več tisoč mož. Mesto je napol uničeno. Srbi nadaljujejo svoj zmagoviti pohod. Albanska krdela se umikajo, le v Ljumi se ustavlja Srbom še močan albanski oddelek kakih 6000 mož. Srbom pa se je že posrečilo ta oddelek obkoliti, popolno uničenje teh albanskih čet je neizogibno. Pri Ohridi je poveljeval srbskim četam polkovnik Miljević, v Dibri pa polkovnik Radomić. Blizu Ohride so Srbi obkolili dve albanski koloni in jih popolnoma uničili do zadnjega moža. Ob Ohridskem in Prespanskem jezeru je padlo okoli 14.000 Albancev. Med ujetniki se nahaja tudi 400 bolgarskih makedonskih četašev in 7 bolgarskih častnikov ter znani četaš Čaulev. Albanci so doživeli včeraj tudi pri Lopuski občuten obraz. Kjer se umika o Albanci, požigajo in izvršujejo strahovite grozovitosti.

Bolgarsko turški mir podpisan.

Bolgarsko-turška mirovna pogodba je bila včeraj zvečer podpisana. Ob 7. zvečer je podpisal glavni turški delegat Talaat beg kot prvi mirovni dokument, nato izmenoma ostali turški in bolgarski delegati. Prisoten je bil tudi veliki vezir, ki je delegatom v daljšem govoru čestital, da se je v razmeroma kratkem času posrečilo dokončati veliko delo miru v smislu poravnave in spravljivosti. Zahvalil se je zlasti bolgarskim delegatom in izjavil, da je on in turška javnost prepričana, da pomeni ta mir za oba naroda novo ero sreče in procvita. V enakem smislu se je izrazil tudi Savov. Če bo pripuščalo sultanu zdravje se bo udeležil banketa na čast bolgarskim delegatom. Nato se odpeljeta Savov in Načović v Sofijo, Tošev pa ostane v Carigradu, da se nadalje pogaja glede trgovsko-političnih zadev.

Turčija proti Grški.

Med bolgarskim delegatom Savovom in visokimi turškimi vojaškimi dostojanstveniki so se vršili v Carigradu zaupni pogovori. V Atene so dospeli baje izreki bolgarskih in turških častnikov o skupnem izprehodu v Kavalo. Grški generalni gubernator v Makedoniji, Dragumis, je izjavil, da je storila Grška vse vojaške priprave da je pripravljena na turške napade. Grško glavno taborišče, ki je bilo že razpuščeno, je začelo z včerajšnjim dnevom zopet s svojim delom. Vsi generali in častniki, ki so bili na dopustu, so zopet vpoklicani. Grška je iznova popolnoma mobilizirala. Turška vlada je, kakor poročajo iz Carigrada, določena rešiti vprašanje Egejskih otokov, če tudi samo provizorično. Porta zahteva, da dobe vsi Egejski otoki, ki jih je zasedla Grška, avtonomijo pod sultanovo suvereniteto po vzorcu Samosa. Turška vlada zahteva sedaj, da se pogajanja z Grško vrše hitreje. Dokler ta pogajanja ne podo končana, Turčija ne bo demobilizirala. Potrjuje se, da se pogajanja med Grško in Turčijo vedno bolj postrujejo. Baje so bili v Mali Aziji vpoklicani vsi za vojno zmožni moški od 19. do 29. leta in vsi rezervisti prvega in drugega letnika. Mnogo častnikov in vojakov je odšlo v zahodno Trakijo.

Goriški deželni glavar.

Za deželnega glavarja goriškega je imenovan dež. poslanec dr. Alojzij Faidutti, za njegovega namestnika pa dr. Alojzij Franko.

Goriški deželni zbor.

Goriški dež. zbor je bil sklican na 1. oktobra. Prej zvezani vladajoči stranki laški liberalci in slovenski klerikalci sta doživeli pri zadnjih volitvah poraz in sta sedaj v manjšini. Deželno upravo bodo prevzeli napredni Slovenci in pristaši laške ljudske stranke, ki imajo skupno od vseh 29 mandatov

20. Med laško ljudsko stranko in med naprednimi Slovenci ne obstoja nikaka oficijozna zveza, obe stranki pa sta edini v tem, da mora deželni zbor postati delazmožen in da mora pridno in plodno delovati v prid deželi. Za delazmožnost deželnega zbora so tudi slovenski klerikalci, (ki imajo sedaj samo še tri mandate). Tudi upajo da poslana laško liberalne stranke, katerih je 6, ne bodo ovirali dela deželnega zbora.

Pašič

Srbski ministrski predsednik Pašič je prispel 2. oktobra na Dunaj ter je konferiral z Berchtoldom, h kateremu je bil povabljen tudi na dejeuner. Srbski poslanik Jovanović je v nekem intervju izjavil, da je pripisovavati temu posetu odločilen pomen. Konferirala sta pred vsem o nacionalno-ekonomskih vprašanjih, ki se tičejo medsebojnih odnošajev obeh držav. Oba državnika sta obravnavala tudi politične zadeve; zlasti je Pašič spravil na razgovor vprašanja dobrih in trdnih albanskih mej, ki da se dajo urediti, ne da bi se revidirala londonska pogodba. Jovanović upa, da bo imela konferenca praktičen uspeh zlasti v vprašanju ekonomskih odnošajev med obema državama, ker vlada v Avstriji in Srbiji razpoloženje za boljše in prijateljske odnošaje.

Narodno-gospodarstvo.

Tržne cene

na tedenskem semnju v Kranju, dne 29. sept. 1913

Pšenica	100 kg	K	22—
Rž	"	"	19—
Ječmen	"	"	18—
Oves	"	"	17—
Koruza rdeča	"	"	20:50
Koruza rumena	"	"	19:50
Ajda	"	"	24—
Proso	"	"	21—
Deteljno seme	"	"	1:20
Fižol ribničan	"	"	34—
Fižol koks	"	"	34—
Fižol mandolan	"	"	29—
Leča	"	"	20—
Pšeno	"	"	30—
Ješprenj	"	"	28—
Krompir	"	"	4—
Mleko 1 l	"	"	—20
Surovo maslo	1 kg	"	3:50
Maslo	1 "	"	3—
Govedina I.	1 "	"	1:80
Govedina II.	1 "	"	1:72
Teletna I.	1 "	"	2—
Teletna II.	1 "	"	1:80
Svinjina I.	1 "	"	2—
Svinjina II.	1 "	"	1:80
Prekajena svinjina I.	1 kg	"	2:20
Prekajena svinjina II.	1 "	"	2—
Slanina I.	1 "	"	2—
Slanina II.	1 "	"	1:70
Jajca	8 kom.	"	—80

Na tedenski semenj v Kranju, dne 29. septembra

1913 se je prignal: 68 glav domače govedi, 0 glav bosanske govedi, 0 glav hrvaške govedi, 10 teleta, 44 prešičev, 78 ovac. — Od prignane živine je bilo za mesarja: 40 glav domače govedi, 0 glave bosanske govedi, 4 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 90 v za pitane vole, 80—82 v za srednje pitane vole, 76—78 v za nič pitane vole, 0 v za bosansko (hrvaško) goved, K 1:12 za teleta, K 1:20 za prešiče pitane, K 1:40 za pre z rejo.

Ravnanje s hlevskim gnojem na gnojišču.

Iz mnogih ozirov je najbolje hleve tako urediti, da se vsak dan sproti izkidujejo, morda celo dvakrat ali trikrat, ker le tako se da hlev ohraniti snažen in zdrav za živino.

Na ureditvi gnojišča se spozna kmetovalec; umno napravljeno gnojišče, ki je kmetovalčeva zlata jama, bodi njegov ponos!

Gnojišče bodi tako urejeno, da se ne morejo z njega izgubljati in izpirati gnojilne snovi, zato morajo biti tla nepredorna in gnojnica se mora odtekati v gnojnično jamo. Na gnojišče ne sme priti voda s streh in gnoj ne sme plavati v lužah deževnice, drugače izgubi kmetovalec na stotine kron vrednosti, kar je s težkim trudom po vinarjih pridobil. Dandanes pač ne sme biti gnojišča brez gnojnične jame!

Gnojišče bodi zavarovano pred vetrom in solncem, bodisi da je postavljeno v zavetno in senčno lego, ali pa vsaj obsajeno s košatim drevjem. Veter in solnce preprečujeta gojenje gnoja, ga sušita in pomagata odvajati veliko vredne plinaste gnojilne snovi.

Seveda mora biti gnojišče blizu hleva, da je dovažanje in odvažanje gnoja po možnosti lahko. Gnojišče bodi primerno veliko. Previsoko naložen gnoj se neenakomerno godi. Čez 1½—2 m na debelo ne bodi gnoj naložen. Na odraslo goved se računa na gnojišču 4—5 m² prostora, na mlajšo goved 3 m², na konja 2½ m² in na prašiča ½ m².

Glede ravnanja z gnojem na gnojišču je važno, da se gnoj enakomerno po gnojišču raz-

trese, pomeša in dobro stlači, drugače se suši, plesni in izgublja gnojilne snovi. Da se gnoj pravilno godi, ga je semtertja treba z gnojnico polivati, zlasti takrat, kadar se iz kupa kadi, ker to kaže, da se je gnoj vnel, t. j., da je vsled razkranja v gnojnem kupu nastala taka vročina, ki gnoj takorekoč sežiga. Sežgan gnoj je le malo vreden. Po „Kmetovalcu.“

DOPISI.

Jesenške novice.

Občinska seja. Preteklo nedeljo se je vršila javna občinska seja. Ker je bilo na dnevnem redu šolsko vprašanje, oziroma mizerija pri gradbi nove šole, je šlo tudi nekaj narodnjakov poslušat modrovanje klerikalnih možakarjev. Seja pod vodstvom našega Čebulja je nekaj nad vse smešnega. Kdor je že prisostoval pri kakšni količkaj resni društveni seji, se pač ne more premagovati, ko čuje in vidi našega, po vsem Kranjskem znanega sitnega župana Čebula. Evo nekoliko podrobnosti o tem slavnem zasedanju. Seja je bila sklicana na 11. uro dopoldan. Točno ob 11. pride nekaj naprednjakov; občinski možje so bili že večinoma vsi zbrani. Čebulj je prav nervozno stopical po katedru. Ko pa je opazil, da so prišli poslušat naprednjaki, je pa zgubil takoj glavo, kajti seja je bila javna, g. župan pa je hitel na vse kriplje dopovedovati, da morajo v prihodnje poslušalci preje prositi pri njem za dovoljenje, da smejo biti navzoči pri javnih sejah. Takoj na to je dal galerijo izprazniti, češ, naj poslušalci nekoliko zunaj počakajo, da se možje odborniki nekaj pomenijo. Skozi vrata se je potem čulo, kako je župan rotil odbornike, da se neka stvar pusti danes na miru. Kakšna stvar je to bila, to pač ve Čebulj. No končno je vendar povzdignil glas ter slovesno kakor zna le Čebulj, otvoril sejo in opozoril, da so poslušalci tukaj samo zato, da poslušajo. Poročal je dalje, da je odstopil načelnik krajnega šolskega sveta in da njegov namestnik neče prevzeti njegovih poslov. Dalje je poročal, da je sam sestavil neko pritožbo na deželni šolski svet in veselje ga je bilo gledati kako imenitno in slovesno je kazal dotični dopis odbornikom, ki so kar strmeli nad njegovo modrostjo. Glasno je zatrjeval, da je dopis sestavil on in samo on. Pri tem in sploh vedno kadar je govoril, pa se je tako nekam čudno gibal in majal z rameni, da je bil vsakdo prepričan, da ga mučijo tiste sitne živalice, ki imajo domovino tam dol nekje v Albaniji. Nato pride razgovor o zavoženju zgradbi nove šole in kdo bo plačal petnajst tisoč. Ker je bil vabljen k seji tudi podjetnik g. Vali, je dobil takoj besedo. Povedal je, da je gradil že mnogo večje stavbe, a take zmedarije ni še nikdar doživel. Isto je potrdil tudi navzoči polir. Konstatiral je, da je arhitekt g. Pek vedno pijan itd. Sploh se je iz vse debate pokazalo, da bo treba davkoplačevalcem globoko seči v žep. Dalje o tej zanimivi seji prihodnjič.

DNEVNE VESTI.

Klerikalna morala. Z ozirom na priobčena pisma Kamile Theimer o Kreku, iz katerih je razvidno, da mož ne jemlje preresno obljube vednega devišstva, čutil je dr. Krek potrebo oprati se pred javnostjo. V to je porabil debato, katera se je razvila o priliki odgovora deželnega predsednika na interpelacijo naprednih poslancev, radi prototniških imenikov. Kakor znano razposlal je deželni odbor na vsa županstva poziv, da poročajo o sestavi prototniških imenikov in je seveda s tem hotel uplivati na sestavo istih. Dr. Krek v svojem govoru ni povedal ničesar novega, tajil ni niti, da je pisal ominozna pisma, niti ni ovrgel niti ene trditve Kamile Theimer. Pač pa je v svojem govoru prav po rovtarsko napadal porotnike. Ko je končal, napravili so mu klerikalci navdušene ovacije, napodili so tudi nekaj svojih najetih ljudi na galerijo deželne zbornice, ki so kričali „Živio Krek“ in tako se je dr. Krek rehabilitiral in sedaj je čist kakor sonce. Nam je sicer vseeno, ako so klerikalci s to rehabilitacijo zadovoljni, konstatirati pa moramo, kar smo že tolikokrat povdarjali, da je klerikalcem vseeno, ali izpolnjuješ verske dolžnosti ali ne, da si le zvest pristaš, pa je dobro. In tako so lahko razni Šušteršiči, Kreki i. dr., voditelji klerikalne stranke, nad katerimi ima škof Bonaventura svoje dopadajenje, dasiravno se brigajo za verske predpise toliko, kot za lanski sneg.

Porotniki so bili v četrtekovi popoldanski seji deželnega zbora od klerikalnih poslancev pobalinsko napadeni. Očitale so jim je krivoprisežništvo in prapradnost. Da se pri tem deželni glavar ni zganil in postavil klerikalne klevetnike pred disciplinarni odsek, je umljivo, da pa je to mirno gledal tudi deželni predsednik, kot čuvar državnih naprav, je več kot čudno. Znamenje časa!

Sodni dan. Glasom poročil „Slovenca“ so imeli liberalci v deželnem zboru že dva „sodna dneva“. Ako bi bili „Slovenčevi“ uredniki bolj podkovanani v katekizmu bi morali vedeti, da bo le en sam sodni dan in še tega ne boče sklical kak dr. Šušteršič. Kljub vsem sodnim dnevom, pa

se liberalci prav dobro počutijo in se smejejo naivnim klerikalcem, ki kar na debelo fabricirajo sodne dneve, ki pa se pri natančnem pregledu izkazujejo, kot klerikalne polomijade.

Obsojen župnik. Župnik Lovšin na Sv. Gori pri Litiji je na nekem skodu, ki ga je priredil klerikalni poslanec dr. Zajec rekel o Kamili Theimer: Tako je, res je, ona je neumna in kar je o dr. Šušteršiču in o dr. Kreku pisala je vse laž! Torej ste slišali, da je Kamila Theimer neumna in kar je pisala je vse laž. Kamila Theimer je proti župniku vložila po dr. Kokalju tožbo in pri tozadevni obravnavi dne 1. t. m. je bil župnik Lovšin, ki pa je te besede, po klerikalni morali seveda tajil, obsojen na 10 dni zapora ali na plačilo 100 kron. Župnik je s tem dobil svoje plačilo in si bo tudi drugič premislil iti po kostanj za dr. Šušteršiča in dr. Kreka.

„Slovenski Branik“ konfisciran. Napredni poslanci so v deželnem zboru vložili naslednjo interpelacijo: Konfiscirana je bila 10. številka lista „Slovenski Branik“ zaradi tehle stavkov, priobčenih v članku „Borovlje na Koroškem — narodno ogrožene“ na str. 238.: Želeli bi, da bi bili slovenski lovci bolj zavedni in podpirali obe boroveljski narodni podjetji: Lud. Borovnika in prvo boroveljsko orožnotvorno družbo Petra Werniga. Žal, da so te dve puškarni jako odvisni od nemških odjemalcev. Slovenci pa podpirajo najhujše in najbolj zagrizene nemškutarje v Borovljah; župana Ogrisa, Antončiča, (moža, ki se menda nalašč piše s „č“, da slepi slovensko javnost), Sodja, Sajowiza itd. Slovenski puškarji rajši kupujejo puške od boroveljskih nemškutarjev ali dunajskih trgovcev, ki dobivajo puške iz Borovelj. Zalostno, toda resnično. Na Kranjskem se boče v kratkem najbrže smelo k večjemu še pisati loterijske številke, ki ne bodo konfiscirane. Nemški listi seveda nemoteno pozivljajo na bojkot Slovencev.

Morala na kmetih. Zadnje porotne obravnave v Novem mestu so razkrile tako propalost zlasti med ženskami, da se je naravnost čuditi, kaj počno naši „božji namestniki“, da tako vzgajajo kmečko ljudstvo. Pred porotniki so stale tri Marijine device, torej osebe, ki so najbolj pod vplivom duhovnikov. Dve sta umorili vsaka svojega nezakonskega otroka takoj po porodu, ena je bila pa med zloglasnimi roparicami, ki so se oblekle v moško obleko in oparele staro žensko za vse njene prihranke. Detomorilki sta se izgovarjali, da sta se bali sramote, zlasti kaj bo župnik rekel, dočim je roparica rekla, da je mislila, da rop ni greh! Kakšna propalost se tu odpira in vprašamo se: Kaj vendar učijo naši duhovniki? Saj ima naša vera najlepše nauke, kako mora človek živeti, da je vreden član človeške družbe. Toda naši duhovniki ne učijo danes več krščanskih resnic ali jih pa avtomatično brez prepričanja zdrdrjajo na prižnici, dočim se razvnamejo kot divji petelin čez zabavljajo čez napredne liste in njih pristaše. Zato ve danes že vsak otrok, da je od škofova prepovedano brati napredne liste, toda kaj je greh, ne vedo, ker ni časa, da bi duhovniki to učili. Danes se uči pobijanje, preganjanje in sovraštvo do naprednjakov, verskih resnic se ne uči, zato pa ljudje mislijo, da je vse odpuščeno, samo če je človek klerikalec!

Častniki trenske divizije, ki je imela nad mesec dni po Gorenjskem, ponajveč v bližini Kranja, naporne orožne vaje, in katera je zadnji teden zapustila naše prijazno mestece, nas naprošajo, da tolmačimo njih izraze popolne zadovoljnosti in iskreno zahvalo za ugodnost in postrežljivost, ki so jo uživali od strani kranjskega meščanstva in okolišnih prebivalcev. Preživeli so tu prijetne urice, bodisi v hotelu na „Novi pošti“, kjer so imeli hrano in kjer so jim izborno postregli, bodisi v družbi cenj. meščanstva. Tudi mi jim vračamo srčno zahvalo, spominjajoč se na lepe trenutke, ki smo jih preživeli zlasti v družbi posameznikov, kjer smo lepo v domačem jeziku vzbujali marsikak spomin.

Odlikovanje. Dvorni svetnik pri finančnem ravnateljstvu in Ljubljani Josip Dobiča je dobil povodom prestopa v pokoj komturni križec Franc Josipovega reda.

Himen. Jutri v nedeljo se poroči naš tehnični vodja gospod Lavoslav Mikuš z gospodično Ido Mally iz Kranja. Iskrene čestitke!

Tiskarna „Sava“.

Poročil se je v Kranju v terek c. in kr. stotnik gosp. Emil Merk iz Travnika v Bosni, sin pokojnega svetnika Josipa Merka, z gospico Ano Omersovo iz Kranja, hčerjo pokojnega veletržca Franca Omersa. Bilo srečno!

V posnemanje! Inženir Hugo Uhliř je daroval znesek 250 K, ki mu je bil prisojen pri neki tukajšnji obravnavi vsled poravnave, v dobrotelne namene. In sicer dobi Dijaška kuhinja 100 kron, 150 kron pa se razdeli na tri slovenske potrebne konservatoriste. Priporočamo v obilo posnemanje, vrlemu darovalcu pa iskrena hvala!

Izgubila se je zlata možka verižica z velikim zlatim obeskom. Pošten najditelj se prosi, da jo proti dobri nagradi odda v naši pisarni.

Poskušen vlom. Minoli teden so neznan zlikovci poskusili vlomiti v gostilno kolodvorske restavracije.

Spomenik Janeza Nepomuka. Minoli teden je dospel v Kranj spomenik sv. Janeza Nepomuka, ki se že tudi postavlja. Za ta spomenik je volil pokojni Ivan Majdič svoto 36.000 K. Izdelal ga je naš slovenski umetnik kipar F. Bernekar. O spomeniku si pridržimo obširnejšo oceno.

Zrele jagode. Na južni strani Smarjetne gore rasto rudeče jagode, lepe kakor v pomladnem času in sicer na vrhu poleg Cofišča. Gosp. Bradaška iz Kranja jih je natrgal dva krasna šopka, ki so vzbujale začudenje glede debelosti in zrelosti.

Novi 20kronski bankovci. Dne 27. septembra so se izdali prvi novi 20kronski bankovci. Razlikujejo se od starih predvsem v tem, da je številka kakor tudi beseda 20 mnogo večja od dosejanje. Na avstrijski strani je ženska glava na levi, na ogrski strani na desni strani bankovca. Podpisi niso v okvirnem okrasku nego naravnost pod označbo avstro-ogrske banke. Medtem ko so imeli stari bankovci podobe ženskih glav na obeh straneh enake, so pri novih bankovcih glavi različni. Na ogrski strani ima ženska povrhu še cvetko v laseh. Novi bankovci so tudi na obeh straneh popolnoma različni tako glede slik, okvirov, barv in jezikov. Radi tega bodo novi bankovci tudi zelo težko za ponarediti, kar je bil glavni namen, ko so se izdali.

Za fotografe. L. 1914 se vrši kakor znano v Lipskem velika mednarodna razstava za knjižne obrti. V okvir te razstave pripada kot posebna skupina tudi poklicna in amaterska fotografija in izdelki fotografske industrije. Ker se bo v kratkem pričelo z izvršbo te skupine, bi bilo umestno, da bi vse interesirane korporacije, tvrdke združbe itd. svoje predmetne želje čimprej naznanile razstavnici poslovalnici na Dunaju IX., 2, Severingasse 9. Tu sem je poslati tudi priglasitve in druga eventualna vprašanja.

Najden mrlič. Minolo soboto so našli na njivi poleg ceste v Lesce truplo 70 let starega možkega z razgaljenimi prsi. Na glavi je imel veliko rano. Poleg trupla je ležala suknja, klobuk, dežnik, nož in sveženj. V žepu suknje so našli delavsko knjižico, ki se je glasila na ime Anton Langer, rojen 1834. leta, pristojen v Češnjico v bohinjskem okraju. Umrl je bil hud pijanec in je umrl na otrpnenju srca. Rana, ki jo je imel na glavi je že stara in izključuje vzrok smrti.

Pretep. V nedeljo 28. septembra je bilo žeganje v Olševku na Gorenjskem. Zbralo se je precej ljudstva iz sosednjih vasi. Ker so fantje cel dan pili, nastal je proti večeru v gostilni med njimi pretep. Neki fant iz Srednje vasi je potegnil nož, ter oklal enega v vrat in drugega v desno roko. Orožniki so ga prijeli, ter odvedli v zapore okrajnega sodišča.

Surovost. Na Javorniku so se minole dni stepli železniški delavci pri plesu. Pahnili so pri tem tovariša Josipa Maroha na tla, ga vlekli na cesto ter ga tamkaj pretepli. Nezavestnega so ga pustili ležati in odšli na Jesenice nadalje razgrajati in piti. Ko so prišli domov v skupno stanovanje, so našli Maroha že spečega. Napadli so ga vnovič ter ga težko ranili.

V Kranjski gori so minole dni prijeli dva divja lovca. Eden je 50 let star drvar, drugi posestnikov sin. Lovila sta v hribovju divje koze in drugo divjačino.

Ukradeni hranilni knjižici. 59letni Matevž Peternel iz Dovjega je služboval na žagi v Plavžu pri Jesenicah in stanoval v majhni sobici poleg žage. Koncem junija pa je bilo delo na žagi do nedoločene časa ustavljeno, na kar je Peternel zapustil svoje stanovanje. Predno pa je odšel, se je prepričal, če ima še v svojem kovčku dve hranilni knjižici, glaseči se na ime Marije Peternel in na ime Matevža Peternela. Knjižici je našel v redu: na prvo je bilo naloženih 1200 kron, na drugo 500 K. Peternel je nato zaklenil vrata sobe in je šel. Ko je pa prišel te dni nazaj, je v svojo veliko žalost spoznal, da je nekdo vlomil v njegov kovček in odnesel obe hranilni knjižici. O tatu ni do sedaj še nobenega sledu.

Pri snaženju samokresa ponesrečil. 17letni kajzarjev sin Janez Pogačnik iz Brda pri Lancovem, je hotel pred nekaj dnevi doma osnažiti samokres. Pri tem pa je ravnal z orožjem tako neprevidno, da se mu je to sprožilo. Strel je zadel ubogega fanta v levo nogo in ga težko poškodoval.

Nesreča v Trzinu. 13letni Ivan Perne iz Trzina je našel doma v panju samokres. Začel ga je ogledovati. Revolver je bil pa nabit. Tako se mu je pri pregledovanju sprožil in krogla mu je šla skozi dlan desne roke.

S samokresom ni znal ravnati 14letni posestnikov sin Rudolf Močnik iz Stiške Vasi pri Kranju. Sprožil je in se težko poškodoval na roki.

Nesreča. Ko je hotel te dni 32letni posestnikov sin Franc Bizjak iz Most pri Radovljici snažiti samokres, se mu je ta sprožil in je strel zadel ubožca v desno roko.

Konj je ubil 19. letnega posestnikovega sina Janeza Koširja na Češnjici pri Železnikih. Ponesrečenec je hotel v hlevu konja napreči, ta pa ga je vdaril s kopitom v trebuh in mu prizadjal tako težke notranje poškodbe, da je vsled teh 30. septembra umrl.

Vodiška Johanca in škofjeloški župan. Znano je, da ima prijazna Škofja Loka klerikalnega župana, ki pa je bil svoj čas naprednjak. Toda v dobi, ko bolje kaže biti klerikalec, je tudi ta mož presedlal in tako dobil, iz rok debelega Šinkovca župansko žezlo. Da pa pokažejo svojo pobožnost, napregli so nekega dne oče župan svoje konjičke in se podali z večjo družbo na — božjo pot — k čudežni vodiški Johanci. To bi morali videti očeta župana s kako pobožnostjo so gledali zamaknjeno svetnico, ki je potila — telečjo kri. — Ko so se vračali oče župan od svetnice, dovolil si je nekdo dvomiti o svetosti Johance, toda oče župan so se razhujili in ga pošteno ošteli z brezvercem in liberalcem. Škofji Loki pa lahko čestitamo na — vzornem in pobožnem županu. Očividec.

Kinematograf v Kranju. Kakor čujemo dobimo s 15. novembrom t. l. v Kranju kinematografske predstave, ki se bodo vršile v dvorani hotela „Nova pošta“. Podjetje bo vodil g. Janko Nadižar, ki je imel dosedaj svoj kinematograf na Jesenicah.

Pozna pomlad. Dobili smo iz vrta posestnika po domače „pri Bokavki“ na Primskovem vejico krasno cvetoče jablane, ki se odlikuje po izredno močnem duhu. Gotovo redek slučaj v tem letnem času.

Velikanska repa. Posestnik Miha Groše iz Vogelj je pridelal letošnjo jesen velikansko repo, ki tehta nad 7 kilogramov.

Na deželni gospodinjski šoli v Repnjah, pošta Vodiče, se prične zimski šestmesečni tečaj 5. novembra t. l. in bo trajal do 25. aprila 1914. Sprejemajo se gojenke, katere so dovršile ljudsko šolo in izpolnile 14. leto. Učenke ostanejo cel čas tečaja v zavodu šolskih sester in plačajo mesečno 30 K za hrano, stanovanje, razsvetlavo, kurjavo in drugo. Za obrabo pohištva in učil je plačati za cel tečaj enkrat 15 K. Prošnje za vsprejem je vlagati pri vodstvu šole v Repnjah najkasneje do 15. oktobra t. l. Prošnjam je pridejati zadnje šolsko spričevalo, krstni list in zavezno izjavo staršev ali njih namestnikov, da bodo obdržali gojenke skozi cel tečaj v zavodu. Pripomnimo, da se uče gojenke teoretično in praktično vsega gospodinjstva kot kuhanja, šivanja in krojenja, pranja, likanja, vzgoje otrok, vrtnarstva, živinoreje, dela na polju, računstva in spisja pod vodstvom šol. sester in strokovnih učiteljev deželnega odbora.

Poštna vest. Z dne 30. septembrom 1913 se je opustil c. kr. poštni in brzojavni urad pri Sv. Ani na Gorenjskem. S 1. oktobrom 1913 se je vpeljala na c. kr. poštne uradu Tržič na Gorenjskem služba selskega pismonoše z dnevno enkratnim dostavljavnim obhodom (izvzemši nedelje) za kraje Sv. Ana (grad), Na Plazu, tovarna za pile in za graščinsko oskrbnitvo barona Borna.

Močan sunek. Obdolženec Miha Bajt, posestnika sin na Trati, se je sprl z Janezom Mačkom, ker ga je ta precej surovo silil, iti nazaj v Sajovčevo gostilno v Velesovem plačat nanj padajoči zapitek. Prišlo je med njima do popada, katerega se je udeležil tudi fant Janez Ahačič. Ko je pa Maček zapustil gostilno, sledil mu je Bajt, nakar ga je začel z odprtim nožem obdelavati ter mu prizadejal dve poškodbi; sunil ga je petkrat z nožem, dvakrat pa s tako močjo, da mu je prerezal debeli suknič, telovnik ter dve srajci, in ga še tako močno ranil, na so posledice trajale okoli 18 dni. Obdolženec, kateri neče svoje krivde priznati, je bil obsojen, na 4 mesece težke ječe.

Velesovo. Danes 1. oktobra se je vršila pri nas volitev prvega občinskega starešinstva naše novoustanovljene samostojne občine. Za župana so izvolili Janeza Gerkmana iz Velesovega, za svetovalce pa: Janeza Jereba iz Praprotnice Police, Henrika Pilarja iz Velesovega, Jakoba Mačka iz Adergasa in Valentina Kne iz Trate.

Prešernova kočna na Stolu je kljub slabem poletju imela skoro $\frac{3}{4}$ več tujcev kot lansko leto. O koč so se tujci jako pohvalno izrekli. Zatvorila se je 30. septembra in se ključ od sedaj naprej dobi pri oskrbniku A. Legatu vulgo „Mazovec“ na Selu nasproti g. Kunaverja. Opomniti je, da naj turisti štedijo s kurjavo ter naj vse čedno pospravijo. Prosimo!

Orjaška buča! Posestnik Fr. Brence, iz Hraš pri Lescah ima bučo, katera tehta 54 $\frac{1}{2}$ kg. Skoro neverjetno, toda resnično!

Premovanje goveje živine. Deželni odbor priredi v Šmartnem pri Kranju dne 10. oktobra t. l. premovanje goveje živine pingavske pasme.

Zavod za gluhomeme slepce se je ustanovil na Dunaju za v šoloobvezni starosti se nahajajoče otroke, ki so nemi, gluhi in slepi obenem. Ta zavod je pripravljen take nesrečne otroke sprejemati v vzgojo v tamošnji ljudski šoli, kjer bodo svoječasno lahko poizvedeli o tej zadevi kaj več.

Ustanova. Razpisana je dr. Pavl Ignacij Rescheva ustanova za vzgojo deklic v sedanjem čistem donosu letnih 95 K. Pravico do te ustanove imajo ubožne deklice, ki se še vzgajajo, za dobo vzgoje, in sicer najprej sorodnice ustanovnika, njega soproge in one iz Fabianitscheve rodbine. Prošnje za podelitev ustanove se morajo opremiti z rojstnim, oziroma krstnim in ubožnim listom in z morebitnimi šolskimi izpričevali in morebitnimi dokazili o sorodstvu bodisi z ustanovnikom, ali z njega soprogo, ali z rodbino Fabianitschevo ter vložiti do 31. oktobra 1913 pri okrajnem glavarstvu.

Krajni šolski svet tržiški razpisuje konkurenčnim potom napravo načrtov in proračuna za novo šolsko poslopje (osemrazrednico). Stavba mora imeti sledeče prostore: 12 učnih prostorov, telovadnico, risalnico, prostore za gospodinjstvo in kuhinjski tečaj, sobo za učila, posvetovalnico, stanovanje za nadučitelja, stanovanje za šolskega slugo, pisarno za šolskega vodjo. Generalni načrt se nahaja pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Kranju. Podjetniki, ki se za stavbo zanimajo, naj pošljejo načrte in proračune do 15. novembra 1913 krajnemu šolskemu svetu v Tržiču na Gorenjskem. Isti podjetnik, katerega načrti in proračuni se bodo sprejeli, dobi tudi zgradbo poslopja.

„Gledališko društvo“ na Jesenicah naznanja, da uprizori v nedeljo, 5. t. m. ob pol 8. uri zvečer in dvorani pri „Jelenu“ na Savi občje priznana tridejanska farso „Pohujšanje v dolini šentflorjanski“, spisal Iv. Cankar. Že ime Cankar mora zadostovati, da omikanega človeka naravnost pozove k poseti te predstave. Zato upamo, da bo udeležba obilna in prosimo točnega poseta, ker ni naša krivda, ako moramo čakati z začetkom včasih do osmih, ampak onih, na katere moramo čakati. To je prva izvirna prireditev letošnje sezije in opozarjamo posebno one, ki ljubijo poleg drugega tudi zabavo.

Cestno policijske določbe. Ker se nekarera določila cestnega policijskega reda še vedno ne izpolnjujejo natanko, opozarja se občinstvo na sledeče predpise, ki veljajo brez izjeme za vse ceste in pota: 1. Ob temnih nočeh mora imeti vsak voz gorečo svetilko; 2. Vsako vozno kolo (bicikelj) mora imeti od začetka večernega pa do jutranjega mraka belo luč; 3. Med vožnjo voznik ne sme svojega voza zapustiti in ni dopuščeno, da bi le en voznik vozil z dvema ali več vozovi. 4. Med vožnjo voznik ne sme na vozu spati. 5. Pri gostilnah smejo vozovi stati le izven cestnega tira ter morajo imeti po noči vrhu tega še primerno razsvetlavo. 6. Na vozu ne smejo biti napravljene sedeži, ki bi moleli čez širokost voza ali čez širokost vsakokratnega tovora. Tovor ne sme presegati širokosti 3 metrov. 7. Pri vožnji s sanmi je treba pripeti vpreženi živini zvonce. 8. Vsak voz mora imeti coklo ali žlajf, z verigami se pa vozovi ne smejo zavirati. 9. Razun pri gospodarskih vozovih morajo imeti kolesa tovornih vozov za tovor 2000 do 3500 kg, najmanj 10 cm, kadar je tovor težji pa najmanj 15 cm, široka platišča.

Glavni zbor Narodne stranke za Spodnje Štajersko se vrši v nedeljo, dne 5. oktobra 1913 v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Celju. Dnevni red: 1. Poročila: a) dr. V. Kukovec: Narodna stranka od zadnjega glavnega zbora. b) dr. A. Božič: Strokovna organizacija našega kmečkega stanu. c) dr. T. Gosak: Delavsko vprašanje na Štajerskem. d) Miloš Stibler: Naše trgovstvo in obrtništvo. e) dr. Ernest Kalan: Naše časopisje. f) dr. L. Brunčko: Društveno življenje na Štajerskem v l. 1913. g) Janko Lesničar: Mi in naši nasprotniki. Podrobni pregled našega dela. 2. Volitve glavnega in izvrševalnega odbora Narodne stranke. 3. Predlogi in nasveti. Opoldne je skupni obed v Narodnem domu. Popoldne se vrši od 4. ure naprej v vseh zgornjih prostorih „Narodnega doma“, velika slavnost „Zveze

narodnih društev“, h kateri so vsi udeleženci glavnega zbora prisrčno vabljeni. Kdor ne more priti na glavni zbor, naj se vsaj sigurno udeleži te slavnosti.

Književnost.

Razglednice Hinka Smrekarja, posnete po narodnih pesmih. Nedavno je izdala v Ljubljani tiskarna Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg pet lepih razglednic, katere je posnel nadarjeni naš risar Hinko Smrekar po tehle narodnih pesmih: 1. „Svet je takšen ko 'n špitav — polhen rev je in težav. — Smrt ima dolge noge, — Bog ve, kako hitro gre. — Kamor se ona zaleti, — se ni mogoče ustavljati.“ 2. „Pijmo ga vsak en glaž, da bo Jezus pri nas! — Pijmo ga vsak po dva, — da b' še Marija b'la! Pijmo ga vsak po tri, da b' b'li še angelji!“ 3. „Ptički jaz prašam vas, — al bo že skor pomlad, — al bo že skoraj — zelena pomlad? — Pomlad že prišla bo, — ko tebe več ne bo, — ko te vjo djali — v to črno zemljo.“ 4. „Sred moja srca — en nagelj cveti. — Če nagelj ovene, — bojo dolge noči.“ 5. „Nevarnejš' od slame — ljubezen je res. — Če ona se vname, — gori kakor kres!“ Razglednice so narisane v originalni Smrekarjevi maniri. Najbolje nam ugaja druga razglednica, ki nam kaže, kako se dobrovoljnim pivcem pridružijo Jezus, Marija in angeli. Brez dvoma bodo kupci posegli z veseljem po teh razglednicah, ki so med množico podobnega blaga res nekaj posebnega. Komad stane 16 v.

Razno.

Najdene bombe. Na portugalskem ne pride do miru. Sedaj so zopet našli v neki zapuščeni koči v bližini Lisabone deset dinamičnih patron, pištole, samokrese, bodala in več izvodov tiskanega manifesta nekega civilnega in vojaškega revolucionarskega komiteja. Ker je bil na teh manifestih podpisan nek Joda Duarte, so ga zaprli in našli pri njem mnogo obtežilnega materiala.

Zastrupljenje. V Prossnicu je umrl oženjeni trgovski potnik Ignacij Čech. Pred smrtjo je povedal, da je pred smrtjo nabiral v gozdu gobe in da mu je iste žena pripravila. Od teh gob ni nikdo drug jedel. Čech, ki je bil prej jako premožen, ni imel sedaj drugega zaslužka, kakor kar je zaslužil kot potnik in rodbina, ki ima tudi dva otroke, je morala jako varčevati. Čech pa je bil zavarovan pri treh zavarovalnicah za svote po 10000 kron. Ker njegova žena ne uživa najboljšega glasu, so jo jeli sumiti, da je sama zastrupila moža, da si prilasti zavarovalne svote. Zato so jo zaprli.

Pisarna za urejevanje spošnih gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.

III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.

IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.

V. Tehnično-komercijelne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.

VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago.

120 52-7

Mošt

145-1

je došel in se dobi v vinski trgovini Rudolf Kokalja v Kranju.

Hazard. V Krakovu so minule dni preiskali več kavarn na podlagi neke ovadbe. Zaprli so nad sto igralcev, ki so vsi hazardirali.

Zahvala.

Prebridka izguba nas je zadela, ko je nepričakovano umrl naš nepozabni soprog, brat, stric in svak, gospod

Lepold Ferjan

šolski voditelj v Olševku.

V dnevih bridkosti so nam stali na strani znanci in prijatelji, ki so tudi v mnogobrojnem številu spremili pokojnika k zadnjemu počitku. Vsem izrekamo pri srčno zahvalo. Blagega pokojnika pa ohranimo v spominu.

Olševk-Stražišče, 21. septembra 1913.

Žalujoči ostali.

Svetlolikalnica.

Uljudno naznanjam slav. občinstvu, da sem otvorila

v Kranju, Rožne ulice št. 66.

svetlolikalnico.

Prevzemam vsa v to stroko spadajoča dela ter zagotavljam, točno, solidno in ceno po potrebo.

Priporočujoč se v obilen poset. 144 3-1

Antonija Blaznik.

Grozen čin blaznega. V Monakovem je kovač Rezner ubil s sekiro svojo ženo in tri otroke. Četrtega otroka je smrtnonevarno ranil. Potem si je prerezal z nožem žilo in izkrvavel. Našli so ga že mrtvega. Rezner je bil že dlje časa blazen.

Eksplodizija v skladišču smodnika. V fortu Monte Maria pri Rimu je v dveh kasematah esplodiral smodnik in obe poglal v zrak. Trije delavci so mrtvi, trije težko poškodovani. Nesreča se je zgodila pri nabijanju bomb, ki so bile pripravljene za letalne stroje.

Velika tatvina. Iz Benetk poročajo: V petek ponoči je prjšel k tukajšnjemu policijskemu ravnateljstvu princ Serg. Urusov v spremstvu tolmača. Princ je izjavil, da je bil na potu z Dunaja v Benetke okraden. V nekem dunajskem restavrantu se je seznanil z neko damo ter jo povabil, naj ga spremi v Benetke, kar je tudi sprejela. Ko sta bila med vožnjo sama v kupeju, mu je ponudila kozarček likerja. Princ Urusov ga je izpil, nakar pa je takoj zaspal ter se zbudil šele blizu Benetk. V svoje največje začudenje je zapazil, da je izginila njegova spremljevalka. Z njo pa je izginil tudi briljantast prstan v vrednosti 120.000 kron, ki ga je imel v kovčegu; nadalje zlata, za dragimi kamni vložena ura in zlata verižica. Prstan je dal njegovemu dedu ruski car. Policija je takoj to sporočila avstrijski oblasti.

Denarja ni!

draginja je vedno večja, zaslužek pa majhen. Ako hočete z malim trudom gotovo 10 do 20 K na dan zaslužiti, pošljite za pojasnilo v pismu znamko za 10 vin. in svoj 136 natančen naslov na: 6-4

Josip Batič
Ilirska Bistrica št. 22, Kranjsko.

Krepkega učenca

ki ima vsaj dva razreda kake srednje šole sprejme takoj veletrgovina v Kranju.

Vpraša naj se v upravništvu „Save“ v Kranju.

Kupovalci! Nakupimo svoje potrebščine pri Osvald Dobeicu v Kranju na Glavnem trgu (pri Krisperju),

kajti ondi se dobijo raznovrstne suhe in oljnate barve, firnež, terpentini, lake vseh vrst, čopiči, krtače, otepači, ročne torbice, sesalke za otroke, predvratne slame, pipe i. t. d. Velika zaloga stekla, kakor steklenic, vrčev za vino, vodo in pivo, žepnih steklenic, kozarcev, solnic, steklenih skled in krožnikov, križev brez in s pokrivalom, stoječih, visečih, stenskih in hlevskih svetilk, svečnikov, belih in zelenih senčnikov, krogelj, likerjev in vinskih servic, vpletenih steklenic vseh velikosti i. t. d. Nadalje različnega porcelana, kakor umivalne, jedilne, čajne in kavine oprave v vseh barvah, robatih in gladkih skled, belih, pisanih in stenskih krožnikov vse velikosti, šalic za kavo, mleko in juho, loncev za juho, skledice za omako, posodice za jajca, kavnihi strojev, loncev, brez in z napisom, pljuvalnikov, vrčev za mleko, kavo in čaj, vžigalnikov, ročnih svečnikov, vaz za cvetlice, posodice za zobotrebce, kropivnikov, vse vrst prstnih skled, krožnikov, etažer, šalic i. t. d. Velika izber kuhinjske posode, emajliranih skled, loncev, kastrolov, mlečnih ponev v modri in rujavi barvi, mlečnih in petrolejskih kangel, pekve, ponovk, zajemalk, belih in medenih korcev, pocinjanih skled za mešanje vse velikosti, belih loncev za perilo, aluminium posode, vseh vrst tac, žetarov, cedilnikov za mleko, juho in čaj, pokrovk, modlov za torte, lijakov, lesenih in emajliranih solnic, likalnikov, mlinčkov za poper in kavo, požigalnikov za kavo, smetišnice, modrih in rujavih škafov za vodo, emajlirane umivalne oprave ter različnih umivalnih miz, strojev za meso in 93 mandeljne, lite železne posode, žičnikov in žice, beštaka, kakor vilce, noži žlice i. t. d. 29-17

Vsi predmeti se prodajajo po najnižjih cenah. Gostilničarji in neveste imajo posebne cene.

Na prodaj je tudi še malo rabljen **Singerjev šivalni stroj** za polovično ceno.

Razglednice iz Kranja po 2 vin. Postrežba točna in solidna.

Najbolj varno naložen denar v celem političnem kranjskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

Splošni rezervni zaklad (lastno premoženje) nad 325.000 kron.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5½% na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1912. je bilo stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 100 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam : **nad 4 milijone kron.** :

4 1/2%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkven denar.

Ta najstarejši denarni zavod v **Kranju**

uraduje na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne.

Tiskarna „SAVA“ v Kranju

se priporoča v izdelavo vseh tiskarskih del.

KOLESARJI, zahtevajte

v lastnem interesu nemudoma **brezplačno in poštine** prosto prvi slovenski pravkar izišli

bogato ilustrovani cenik 1913
za kolesa in posamezne dele.

Poglejte pa pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših trgovinah in uvideli boste, da vodimo **prvo vrstno blago** po najnižjih, brezkonkurenčnih cenah. 108 10-31

Karel Čamernik & Ko., Ljubljana, Dunajska cesta 9-12, specialna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli, mehanična delavnica in garaža.

Spominjajte se Ciril-Metodove družbe!

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzhacker

konc. zobotehnik

v Kranju

16 52-41

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

Vinska veletrgovina Rudolf Kokalj, Kranj

17-41

Priporočam svoja
izvrstna, zajamčeno pristna
dolenjska, metliška, štajerska in istrijanska

vina
v sodih in steklenicah

Zaloga najfinejših tu- in inozemskih šampanjcev, stekleničnih vin in mineralnih voda.

Modni salon damskih klobukov A. Adamič, podružnica, Kranj

15-41

priporoča

cenjenim damam svojo bogato založeno zalogo
zimskih klobukov in športnih čepic

po znano najnižjih cenah.

Popravila se točno izvršujejo. — Žalni klobuki vedno v zalogi.

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Priložnostni nakup **otroških vozičkov.**

Najraznovstnejše **špecerijsko blago.**

Nakup suhih gob in deželnih pridelkov.

Kolodvorska restavracija

priporoča

vedno sveže Budjeviško pivo
ter pristna vina in dobro kuhinjo

Krasen senčnat vrt

4 52-41

Eternit

18-41

najboljše strešno kritje

prodaja najceneje tvrdka

Merkur, Peter Majdič, Kranj

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4 3 / 4 0 / 0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

7-41

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52-41

Tovarna: **Ig. Fock, Kranj**

MILO z znamko Solnce.

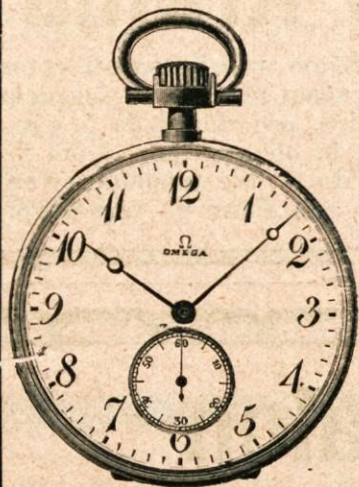
najizborneje in današnjim cenam primerno **najceneje**

zato najbolji **nadomestek** vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in čnomarmorirano Eschwegermilo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila. **Stearinske sveče. Kolomaz.**

14-31

Rudolf Rus

urar v Kranju poleg lekarne

Največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine

Priporoča se sl. občinstvu v nakup

gramofonov
in optičnega blaga.

Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastoj in poštne prosti.

Tiskarna „Sava“ v Kranju

Vizitke, poročna naznanila, pisma, zavitke, račune, bolete, cirkularji, letake, vabila, lepake, posmrtnice, karsko stroko spadajoča dela v eni ali več barvah izvršuje v najelegantnejši obliki, hitro in najcenejše.

jukste, trgovske karte, knjige v vseh velikostih, troškovniki, brošure, časopisi in sploh vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela v eni ali več barvah izvršuje v najelegantnejši obliki, hitro in najcenejše.

Nakup suhih jedilnih gob po najvišji dnevni ceni.

Veletrgovina **J. & A. Majdič** Kranj

Deženi pridleki, špecerijsko blago.

Priznani najboljši dalmatinski portland cement **„Salona“** za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Svetle sezamove tropine.

Umetna gnojila.

12-41

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic v Kranju poprej C. Pleiweiss

10-41

priporoča svojo bogato zalogo vedno najnovjšega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

poletno sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske.

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

13-41

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³ / 4⁰ / 0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.